

ПЛАН-КОНСПЕКТ

для проведення заняття із тактичної підготовки з особовим складом 7-ї навчальної групи навчальної пожежно-рятувальної частини

Тема: «Збір та виїзд за сигналом «Тривога» та прямування до місця виклику. Розвідка пожежі. Рятування людей на пожежі. Оперативне розгортання сил та засобів. Гасіння пожеж. Згортання сил і засобів та повернення до місця постійної дислокації»

Навчальна мета: навчання і виховання особового складу, який безпосередньо залучається до ліквідації НС, спрямована на підвищення його професійних знань, формування вмій і навичок керування силами і засобами при ліквідації НС.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальний клас.

Навчально-матеріальне забезпечення: план-конспект.

Нормативно-правові акти і література:

1. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року №5403-VI;
2. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж»;
3. Наказ МВС від 15.06.2017 № 511 «Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту» зі змінами відповідно до наказу МВС України від 23.07.2018 № 626 «Зміни до Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту»;
4. Наказ МНС України від 16.12.2011 № 1342 «Про затвердження Настанови з організації газодимозахисної служби в підрозділах оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України».

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи - 3 хв.:
 - перевірка присутніх;
 - оголошення теми і мети заняття.
2. Контроль знань - 5 хв.:
 - перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.
3. Викладення матеріалу теми - 70 хв.
 - Питання, які вивчатимуться:
 - 1) Збір та виїзд за сигналом «Тривога» та прямування до місця виклику;

<p>горіння;</p> <ul style="list-style-type: none"> -загрозу вибуху та обвалення будівельних конструкцій і технологічного обладнання, наявність займистих, хімічно небезпечних і радіоактивних речовин, горючих газів, обладнання під тиском та електроустановок під напругою; -місця і способи відключення електроенергії та комунальних мереж; -можливі шляхи та напрямки введення сил і засобів; -розташування найближчих джерел протипожежного водопостачання, первинних засобів пожежогасіння і можливість їх використання для гасіння пожежі; -наявність та можливість використання установок пожежогасіння; -необхідність евакуації майна та його захисту від небезпечних факторів пожежі; -необхідність та місця розбирання конструкцій. <p>Розвідку проводять КПП, НОД та особи за дорученням КПП, НОД.</p> <p>За потреби проведення розвідки одночасно в різних напрямках створюється декілька розвідувальних груп. Кожна група очолюється особою за посадою не нижче ніж командир відділення але не менше ніж із двох осіб.</p> <p>У разі проведення розвідки в апаратах захисту органів дихання і зору розвідувальна група складається не менше ніж із трьох осіб, включаючи командира ланки ГДЗС, та формується з газодимозахисників одного пожежно-рятувального підрозділу. Залучення до складу ланки ГДЗС газодимозахисників з інших пожежно-рятувальних підрозділів можливе тільки за рішенням КПП. У виняткових випадках для проведення рятування людей за рішенням КПП склад ланки може зменшуватися до двох осіб.</p> <p>Для проведення розвідки та виконання інших робіт під час гасіння пожеж і ліквідації НС у підземних спорудах метрополітену та в приміщеннях з великою площею залучаються розвідувальні групи у складі двох ланок ГДЗС, керівником групи є командир першої ланки ГДЗС. У виняткових випадках за рішенням КПП може створюватись одна ланка ГДЗС у складі п'яти газодимозахисників.</p> <p>За наявності відомостей про людей, які перебувають у приміщеннях, що горять, склад розвідки слід посилити з метою надання допомоги постраждалим.</p> <p>У разі організації розвідки одночасно в декількох напрямках КПП зобов'язаний:</p> <ul style="list-style-type: none"> -визначити кількість розвідувальних груп та їх склад; -призначити командирів розвідувальних груп і поставити їм завдання; -визначити і вказати вид пожежно-технічного оснащення та спорядження, а також заходи безпеки для особового складу розвідувальних груп; -організувати одночасне проведення розвідки суміжних приміщень, а також приміщень, розташованих вище та нижче; -особисто провести розвідку на найбільш складній ділянці пожежі; -установити механізм передачі інформації. <p>Особовий склад, який веде розвідку, зобов'язаний:</p> <ul style="list-style-type: none"> -пересуватися найкоротшими та безпечними шляхами (уздовж капітальних стін чи стін з віконними прорізами); -запам'ятовувати пройдений шлях; -використовувати оперативний план (картку) пожежогасіння, наявну технічну документацію, відомості від осіб, які знають конструктивні особливості та планування будівель, технологічний процес і виробниче обладнання; -забезпечити безпеку людям, вихід їх до безпечної зони та надання допомоги постраждалим; -ужити заходів для обмеження поширення небезпечних факторів пожежі доступними засобами, у разі виявлення осередків пожежі розпочати їх гасіння; -перевірити приміщення, розташовані на шляхах можливого розповсюдження вогню та продуктів згорання; -підтримувати постійний зв'язок з КПП та Штабом на пожежі, доповідаючи про результати розвідки. <p>За наявності ознак горіння розвідка проводиться з прокладанням рукавної лінії.</p> <p>Для забезпечення безпеки під час проведення розвідки необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) КПП: <ul style="list-style-type: none"> -виставити в місці входу в задимлену або загазовану зону пост безпеки ГДЗС для розрахунку часу роботи ланки ГДЗС і підтримання з нею постійного зв'язку. Призначити у складі поста безпеки окремого постового на кожну ланку ГДЗС, що працює в задимленій (загазованій) зоні; -створити резерв газодимозахисників, за потреби забезпечити періодичну заміну особового складу, який працює в апаратах захисту органів дихання; 2) особовому складу, який проводить розвідку: <ul style="list-style-type: none"> -мати при собі засоби індивідуального захисту органів дихання та зору, засоби рятування та саморятування, ручний пожежний інструмент, прилади освітлення, засоби зв'язку та гасіння; 	<p>Дати під запис коротко.</p>
---	--------------------------------

-у разі роботи в непридатному для дихання середовищі використовувати засоби індивідуального захисту органів дихання та зору;

- обережно відчиняти двері, що ведуть до приміщення, де відбувається горіння, використовуючи дверні полотна для захисту від можливого викиду полум'я чи нагрітих газів;
- заходити в приміщення, де можливий вибух, отруєння чи радіоактивне зараження або знаходяться електроустановки під напругою тільки за умови дотримання всіх запобіжних заходів, установлених для цих приміщень, з урахуванням рекомендацій інженерно-технічного персоналу, який обслуговує зазначені приміщення;
- дотримуватися заходів безпеки для уникнення травмування від можливого обвалення (руйнування) будівельних конструкцій, технологічного обладнання тощо;
- категорично забороняється самовільно залишати розвідувальну групу.

За результатами розвідки проводиться розрахунок сил і засобів з метою ефективного рятування людей та гасіння пожежі.

Рятування людей на пожежі

Рятувальні роботи організуються і проводяться, якщо:

є загроза людям, у тому числі від небезпечних факторів пожежі;

-люди не можуть самостійно покинути небезпечні місця;

є загроза розповсюдження вогню та диму на шляхи евакуації людей;

-передбачається застосування небезпечних для життя людей вогнегасних речовин і сполук.

Способи рятування людей визначають КПП та особи, які проводять рятувальні роботи, враховуючи обстановку та стан осіб, яких рятують.

Рятування людей на пожежі проводиться одночасно з розгортанням сил і засобів для гасіння пожежі.

Подача стволів для створення безпечних умов рятування людей обов'язкова, якщо людям безпосередньо загрожує вогонь і шляхи рятування відрізані чи можуть бути відрізані вогнем.

У разі якщо сил і засобів недостатньо для одночасного рятування людей і гасіння пожежі основні зусилля особового складу працюючих підрозділів зосереджуються на рятуванні людей, а КПП зобов'язаний викликати додаткові сили і засоби.

Для рятування людей використовують найкоротші і найбезпечніші шляхи:

-основні та запасні виходи;

-віконні прорізи, балкони, лоджії, галереї та переходи з використанням зовнішніх пожежних драбин, ручних і автомобільних драбин, автопідймачів та інших рятувальних пристроїв, що є на оснащенні пожежно-рятувальних підрозділів;

-люки в перекриттях, якщо через них можна вийти з будівлі чи перейти до безпечної її частини;

-спеціально зроблені прорізи в перегородках, перекриттях і стінах для рятування людей.

Основними способами рятування та евакуації людей є:

-самостійний вихід людей;

-виведення людей у супроводі пожежних-рятувальників, коли шляхи евакуації задимлені або вік і стан людей, яких рятують, не дозволяє їм самостійно вийти з небезпечної зони (діти, вагітні, люди похилого віку, хворі);

-винесення людей, які не можуть самостійно рухатися;

-спуск людей по зовнішніх пожежних, ручних та автомобільних драбинах, за допомогою автопідймачів, рятувальних мотузок та інших рятувальних пристроїв, якщо основні шляхи евакуації (рятування) відрізані вогнем чи димом;

-за допомогою вертольотів.

Під час проведення рятувальних робіт необхідно:

-ужити заходів щодо попередження паніки, використовуючи технічні засоби та інші конструктивні можливості об'єкта і пожежно-рятувальних підрозділів;

-залучити адміністрацію і обслуговуючий персонал (за потреби);

-викликати бригади екстреної медичної допомоги, за потреби - інші аварійні служби;

-надавати в необхідних випадках домедичну допомогу постраждалим силами особового складу пожежно-рятувальних підрозділів до моменту прибуття бригад екстреної медичної допомоги;

-визначити місця для розміщення людей, яких урятовано та евакуйовано;

-за потреби залучити психологів для надання допомоги потерпілим.

У разі наявності інформації про перебування в небезпечній зоні людей, яких пожежні-рятувальники не можуть знайти в указаних місцях, необхідно ретельно оглянути та перевірити всі задимлені і суміжні з місцем пожежі приміщення, де можуть знаходитися люди.

Пошук людей припиняється тільки після того, як установлено, що з небезпечної зони всіх людей евакуйовано та врятовано.

Дати під запис коротко.

3) Оперативне розгортання сил та засобів. Гасіння пожеж.

Оперативне розгортання сил і засобів після прибуття пожежно-рятувального підрозділу на пожежу проводиться одночасно з розвідкою з урахуванням вимог безпеки праці і не повинне затримувати роботи з рятування та евакуації людей.

Для прокладання рукавних ліній і проникнення до осередку пожежі необхідно використовувати входи, віконні прорізи, технологічні отвори, зовнішні пожежні, ручні та автомобільні драбини, автопідіймачі, інші технічні засоби. За можливості до закінчення евакуації рукавні лінії не прокладаються на основних шляхах евакуації людей.

Оперативне розгортання складається з таких етапів:

- підготовка до розгортання;
- попереднє розгортання;
- повне розгортання.

Підготовка до розгортання проводиться після прибуття пожежно-рятувального підрозділу на місце пожежі та передбачає:

-установлення пожежно-рятувального автомобіля на пожежний гідрант (водоймище) з приєднанням напірно-всмоктувальних (всмоктувальних) пожежних рукавів і забір води в насос автоцистерни;

-зняття з кріплень необхідного ПТО;

-проведення інших підготовчих заходів залежно від виду техніки, що прибуває, та ситуації на місці пожежі (визначення шляхів прокладання рукавних ліній через залізничні колії та автомагістралі, способів підйому рукавних ліній і ПТО на висоту, необхідності розгортання аварійно-рятувального обладнання тощо).

Підготовка до розгортання відділення на пожежній автоцистерні без установлення її на пожежний гідрант (водоймище) передбачає заповнення насоса водою з цистерни.

Попереднє розгортання пожежно-рятувального підрозділу, який прибув на місце пожежі, проводиться у тому випадку, коли за зовнішніми ознаками пожежі (полум'я, дим) можна визначити напрямок прокладання магістральної лінії або цей напрямок вказала особа, яку призначив КГП для зустрічі пожежно-рятувального підрозділу.

Попереднє розгортання включає:

- виконання робіт, передбачених підготовкою до розгортання;
- прокладання магістральних рукавних ліній;
- установлення рукавних розгалужень, піднесення до них напірних рукавів, пожежних ствольців та іншого пожежно-технічного обладнання, необхідного для гасіння пожежі.

Повне розгортання пожежно-рятувального підрозділу проводиться одразу після прибуття на місце пожежі, якщо визначено вирішальний напрямок оперативних дій і позиції ствольників, за розпорядженням КГП або після виконання робіт, передбачених пунктами 3, 4 цієї глави.

Під час оперативного розгортання ствольники виходять на визначені позиції найкоротшими та найбільш безпечними шляхами.

Якщо на шляху є перешкоди, вживаються заходи щодо їх усунення (розкривання та розбирання конструкцій тощо) або забезпечується вихід на позиції іншими шляхами, у тому числі за допомогою ручних та автомобільних драбин, автопідіймачів тощо.

Під час оперативного розгортання пожежно-рятувальні автомобілі та ПТО розміщуються так, щоб:

- не заважати розставленню сил і засобів, що прибувають;
- забезпечити швидке зосередження сил і засобів на оперативних ділянках або їх евакуацію в разі небезпеки;
- забезпечити збереження рукавних ліній, виключити наїзд на них транспортних засобів, не ускладнювати за можливості дорожній рух поблизу місця пожежі;
- забезпечити місце для стоянки резервної пожежно-рятувальної техніки та можливість безперешкодного її виїзду на іншу пожежу.

Ручні та автомобільні пожежні драбини, автопідіймачі мають встановлюватися так, щоб у разі розповсюдження пожежі не були відрізані вогнем або не опинилися в зоні горіння.

Установка пожежних драбин навпроти вікон, з яких вибивається полум'я, допускається лише за умови їх захисту водяними струменями.

Переміщення ручних і автомобільних пожежних драбин та автопідіймачів на нову позицію дозволяється тільки після сповіщення особового складу, який піднявся по них, із зазначенням шляхів повернення чи переходу на іншу позицію.

Гасіння пожеж

Гасіння пожежі - дії, спрямовані на припинення горіння в осередку пожежі, обмеження

Дати під запис коротко.

впливу її небезпечних факторів та усунення умов для самовільного відновлення пожежі після гасіння.

Обстановка, яка може бути під час гасіння пожежі:

- наявність великої кількості людей, які потребують допомоги, і виникнення серед них паніки;
- складне планування приміщень;
- розповсюдження вогню пустотами, конструкціями, каналами, системами вентиляції і пневмотранспорту, через віконні прорізи, лоджії, балкони, горючими матеріалами, технологічним обладнанням як у вертикальному, так і горизонтальному напрямках;
- швидке зростання температури та переміщення теплових потоків у напрямку відкритих прорізів;
- виділення диму, токсичних продуктів та швидке їх поширення;
- наявність обладнання під електричною напругою, пошкодження ізоляції електропроводів та електрообладнання;
- наявність ЛЗР та ГР, можливість розливу та викиду нафтопродуктів;
- утворення вибухонебезпечних газо-, паро-, пилоповітряних сумішей та сумішей продуктів термічного розкладання речовин і матеріалів з повітрям;
- вибухи посудин під тиском;
- можливість викиду радіоактивних та небезпечних хімічних речовин;
- деформація та руйнування конструктивних елементів будівель, споруд, технологічного обладнання;
- відсутність джерел протипожежного водопостачання або їх несправність;
- наявність у будівлях великої кількості культурних, наукових та інших цінностей;
- наявність інших небезпечних факторів.

Локалізація пожежі - стадія гасіння пожежі, коли зупинено розвиток пожежі та створено умови для її ліквідації. Локалізація пожежі досягається:

- правильним визначенням вирішального напрямку оперативних дій;
- своєчасним зосередженням і введенням у дію необхідної кількості сил і засобів;
- швидким виходом ствольників на позиції та їх чіткими, професійними діями;
- правильним вибором та безперервною подачею вогнегасних речовин;
- створенням протипожежних розривів на шляху поширення вогню.

Ліквідація пожежі - стадія гасіння пожежі, коли припинено горіння, дію небезпечних факторів пожежі та усунуто умови для самовільного відновлення пожежі.

Ліквідація пожежі досягається:

- дією на поверхню матеріалів, що горять, охолоджувальними вогнегасними речовинами;
- створенням у зоні горіння чи навколо неї негорючого газового або парового середовища;
- створенням між зоною горіння і горючим матеріалом та повітрям (іншим окисником) ізолюючого шару з вогнегасних речовин або з негорючих матеріалів;
- хімічним уповільненням реакції горіння шляхом застосування порошкових, газових та аерозольних вогнегасних речовин.

За потреби для недопущення самовільного відновлення пожежі за рішенням КГП на місці ліквідованої пожежі проводиться розбирання конструктивних елементів будівель, споруд, матеріалів та їх охолодження (проливання) вогнегасними речовинами в місцях інтенсивного виділення тепла.

Вирішальним напрямком оперативних дій на пожежі є напрямок, на якому утворилася небезпека для людей, загроза вибуху, руйнування конструкцій, викиду радіоактивних і небезпечних хімічних речовин, найбільш інтенсивне поширення вогню та на якому оперативні дії пожежно-рятувальних підрозділів на цей час можуть забезпечити успіх гасіння пожежі.

Сили і засоби першочергово вводяться на вирішальному напрямку оперативних дій.

Вирішальний напрямок оперативних дій на пожежі (далі - вирішальний напрямок) визначається з урахуванням таких принципів:

якщо небезпечні фактори пожежі загрожують життю і здоров'ю людей, основні сили і засоби вводяться для рятування людей;

якщо існує загроза вибуху або руйнування конструкцій, основні сили і засоби вводяться в місцях, де їх дії можуть попередити вибух або руйнування конструкцій;

якщо існує загроза викиду радіоактивних чи небезпечних хімічних речовин або стався їх викид, основні сили і засоби вводяться для проведення оперативних дій з попередження викиду або припинення розповсюдження радіоактивних чи небезпечних хімічних речовин;

якщо вогнем охоплено частину будівлі (споруди) та відбувається його поширення на інші її частини або на сусідні об'єкти, основні сили і засоби вводяться в місцях, де подальше поширення вогню призведе до найбільших збитків;

якщо вогнем охоплено окремо розташовану будівлю (споруду) та немає загрози поширення вогню на сусідні об'єкти, основні сили і засоби вводяться в місцях найбільш інтенсивного горіння;

Дати під запис коротко.

якщо вогнем охоплено малоцінну будівлю (споруду) та існує загроза поширення вогню на сусідні об'єкти, основні сили і засоби вводяться з боку будівлі (споруди), що не горить.

Пожежно-рятувальний підрозділ (караул, відділення, ланка ГДЗС) залишає оперативну дільницю, де виконує оперативні дії, тільки з дозволу КГП, НОД або у разі виникнення загрози для життя особового складу з подальшою доповіддю КГП про прийняте рішення.

У разі недостатньої кількості сил і засобів, що прибули за першим викликом для гасіння пожежі, КГП повинен викликати додаткові сили і засоби для виконання оперативних дій за мінімальний час. У такому разі перші пожежно-рятувальні підрозділи вживають заходів щодо рятування людей та стримування поширення пожежі до прибуття додаткових сил і засобів.

До гасіння пожеж залучаються визначені розкладом виїзду найближче розташовані пожежно-рятувальні підрозділи ОРС ЦЗ, місцева, відомча і добровільна пожежна охорона, населення, інші формування, включені до плану залучення сил і засобів.

Пожежна автоцистерна, що прибула першою до місця виклику, установлюється на безпечній відстані найближче до місця пожежі за можливості з навітряного боку і від неї подається перший пожежний ствол на вирішальному напрямку дій або для забезпечення розвідки. Наступні пожежні автоцистерни (автонасоси) установлюються на найближчій джерела протипожежного водопостачання, прокладаються магістральні лінії та подається від них вода до головної автоцистерни.

За потреби робоча лінія може приєднуватися безпосередньо до магістральної рукавної лінії, якою подається вода від пожежної автоцистерни (автонасоса), установленої на джерело протипожежного водопостачання.

Під час подачі води за допомогою перекачування визначається необхідна кількість пожежно-рятувальних автомобілів, пожежних рукавів, шляхи та способи прокладання магістральних рукавних ліній. Пожежно-рятувальний автомобіль з більш потужним насосом установлюється на джерело водопостачання, від нього прокладаються магістральні рукавні лінії в напрямку пожежі. Пожежно-рятувальні автомобілі з менш потужними насосами встановлюються на визначених місцях ближче до місця пожежі, рукавні лінії від них одночасно прокладаються до джерела протипожежного водопостачання та в напрямку пожежі.

Під час розвинених пожеж використовують пожежні стволи великої продуктивності (стволи «А», лафетні стволи тощо) з подальшим переходом по мірі гасіння пожежі на стволи меншої продуктивності.

Під час горіння в пустотах конструкцій будівель (споруд) та вентиляційних каналах подаються водяні та пінні пожежні стволи і організовується розкриття цих конструкцій.

Для проливання місць, де відбувалося горіння, з метою недопущення його відновлення подаються комбіновані пожежні стволи за можливості від внутрішніх пожежних кранів.

У разі загрози поширення пожежі пустотами в конструкціях будівель (споруд), вентиляційними каналами і коробами вони перевіряються по всій довжині, для чого в них проводяться контрольні вирізи.

У разі об'ємного гасіння піною приміщення, що горить, КГП має визначити:

- об'єм приміщення, що підлягає заповненню піною;
- місця встановлення перемичок для обмеження розтікання піни;
- кількість піноутворювача, пінних генераторів і місця їх встановлення.

Під час подачі піни в приміщення необхідно:

пінні генератори встановлювати вище рівня поверхні горіння, за потреби використовувати брезентові перемички;

димовисмоктувачі та інші вентиляційні агрегати для видалення продуктів горіння необхідно розміщувати з протилежного боку від місця встановлення пінних генераторів;

після заповнення приміщення піною та зниження температури до нього за рішенням КГП направляється ланка ГДЗС для оцінки обстановки і остаточної ліквідації осередків горіння.

Для уникнення надмірного проливання води під час гасіння пожежі доцільно:

- використовувати вогнегасники (за можливості);
- застосовувати ручні комбіновані пожежні стволи малої потужності, пожежні стволи-розпилювачі;
- використовувати воду із змочувачем, піну та порошки (за можливості);
- своєчасно припиняти роботу пожежних стволів або виводити їх назовні.

Під час гасіння пожежі контролюється стан будівельних конструкцій і проводиться їх захист від високої температури, насамперед несучих ферм, балок перекриття, опор та вузлів їх з'єднання.

Спеціальні роботи - виконання особовим складом оперативних завдань з використанням спеціальних технічних засобів або знань.

Під час гасіння пожеж особовим складом пожежно-рятувальних підрозділів

Дати під запис коротко.

виконуються такі спеціальні роботи:

- рятування людей;
- надання домедичної допомоги постраждалим;
- роботи в задимлених і загазованих середовищах;
- видалення диму;
- розкриття та розбирання конструкцій;
- відключення електромереж і обладнання;
- підйом на висоту та спуск з неї;
- організація зв'язку та освітлення на місці пожежі;
- проведення інших робіт за рішенням КГП.

У разі утворення на місці пожежі непридатного для дихання середовища КГП приймає рішення про використання особовим складом засобів індивідуального захисту органів дихання та зору.

Для боротьби з димом на пожежі здійснюється управління газообміном шляхом використання природної та штучної вентиляції, автомобілів димовидалення, димовсмоктувачів, обладнання перемичок. Осадження диму може здійснюватися за допомогою тонко розпиленої води.

Зниження температури досягається подаванням у зону підвищеної температури охолоджувальних вогнегасних речовин, охолодженням нагрітих будівельних конструкцій і технологічного обладнання.

Розкриття та розбирання конструкцій будівель (споруд) проводиться з метою:

- рятування людей та евакуації майна;
- усунення загрози вибуху, обвалення будівельних конструкцій тощо;
- проникнення до осередку пожежі чи в будівлю для подачі стволів;
- ефективного застосування вогнегасних речовин;
- виявлення прихованих осередків горіння;
- видалення диму та газів;
- створення протипожежних розривів для обмеження поширення вогню.

Розкриття і розбирання конструкцій будівель (споруд) проводяться в місцях, визначених КГП або НОД, із застосуванням ручного і механізованого інструмента.

Розкриття конструкцій з метою виявлення прихованих осередків пожежі, випуску диму та подачі вогнегасних речовин здійснюється тільки після зосередження в цих місцях засобів пожежогасіння.

Для припинення поширення пожежі протипожежні розриви мають бути створені до підходу вогню.

Під час скидання з висоти елементів будівельних конструкцій на безпечній відстані від будівель (споруд) виставляються пости, небезпечна зона огорожується стрічкою (за потреби).

Завалювання димових труб, опор або частин будівлі проводиться під безпосереднім керівництвом КГП (особи за його дорученням) лише після відведення з небезпечної зони людей і техніки.

Розкриття і розбирання конструктивних елементів будівель (споруд) необхідно здійснювати так, щоб не послабити несучу здатність конструкцій і не спричинити їх обвалення, не пошкодити трубопроводи і арматуру на них, ліній зв'язку та електромереж.

Роботи з розкриття і розбирання конструкцій необхідно виконувати з найменшою шкодою для будівлі, обладнання та майна, вікна і двері розкривати за можливості без пошкоджень.

Електричні мережі та установки, що знаходяться під напругою під час гасіння пожежі, знеструмлюються.

Відключення електрообладнання при фазній напрузі в мережі не вище 220 В проводить за розпорядженням КГП або НОД особовий склад пожежно-рятувальних підрозділів. У разі неможливості відключити електрообладнання за допомогою вимикачів або запобіжників електричні дроти перерізають спеціальними діелектричними ножицями.

Забороняється перерізати електричні дроти під час снігопаду, дощу, туману, у разі наближення грози, а також перерізати багатожильні та одножильні електричні дроти і кабелі, прокладені групами в трубах і металевих рукавах.

Освітлення місця проведення робіт здійснюється за рішенням КГП у разі недостатньої видимості, у тому числі через сильне задимлення.

Для освітлення використовуються індивідуальні та групові пожежні електричні ліхтарі, електроосвітлювальне обладнання пожежно-рятувальних підрозділів, стаціонарні та переносні освітлювальні засоби об'єктів.

Прилади освітлення під час гасіння пожежі використовуються насамперед для освітлення шляхів евакуації. У дуже задимлених та великих за площею приміщеннях використовуються потужні прожектори, які в окремих випадках можуть слугувати

Дати під запис коротко.

орієнтирами для осіб, які працюють у цих приміщеннях.

За рішенням КГП організується чергування пожежно-рятувальних розрахунків на місці ліквідованої пожежі, з метою недопущення самовільного відновлення пожежі, а також розбирання і проливання будівельних конструкцій та виконання інших робіт.

КГП за потреби залучає правоохоронні органи для забезпечення безпеки учасників гасіння, заборони доступу сторонніх осіб до місця пожежі та перекриття доріг відповідно до затверджених інструкцій щодо взаємодії.

Гасіння пожеж має проводитися у спеціальному захисному одязі, який захищає пожежних-рятувальників від небезпечних факторів пожежі.

4) Згортання сил і засобів та повернення до місця постійної дислокації.

Згортання сил і засобів на місці пожежі передбачає:

- перевірку наявності особового складу;
- збирання та перевірку ПТО згідно з табелем належності;
- розміщення та закріплення ПТО на пожежно-рятувальних автомобілях;
- заправку пожежних автоцистерн водою з найближчих джерел водопостачання;
- повідомлення КГП про згортання сил і засобів;
- передання інформації про закінчення робіт і повернення до місця постійної дислокації на ПЗЧ або ОКЦ.

Згортання сил і засобів та повернення до місця постійної дислокації проводяться за рішенням КГП після ліквідації пожежі або скорочення обсягу робіт на пожежі. Порядок повернення пожежно-рятувальних підрозділів з місця пожежі до пунктів постійної дислокації визначає КГП після доповіді старших за посадою осіб, які очолюють пожежно-рятувальні підрозділи, про завершення згортання сил і засобів.

Після повернення в розташування вживаються заходи щодо приведення чергового караулу до оперативної готовності, для чого:

- техніка забезпечується ПММ та вогнегасними речовинами;
- замінюються мокрі та пошкоджені пожежні рукави;
- проводиться обслуговування (перевірка) ЗІЗОД;
- дійснюється технічне обслуговування пожежно-рятувальних автомобілів після пожежі;
- просушується чи замінюється спеціальний одяг особового складу.

Дати під запис
коротко.

	<p>Дати під запис коротко.</p>
--	------------------------------------

4. Закріплення вивченого матеріалу – 5 хв.

Питання для закріплення:

- 1) Збір та виїзд за сигналом «Тривога» та прямування до місця виклику;
- 2) Розвідка пожежі. Рятування людей на пожежі;
- 3) Оперативне розгортання сил та засобів. Гасіння пожеж;

4) Згорання сил і засобів та повернення до місця постійної дислокації.

5. Підбиття підсумків – 7 хв.:

- вказати на питання, які вимагають підвищеної уваги;
- оголосити оцінки;
- відповісти на запитання.